

Cechovní řemesla na Slovácku

Mgr. Lenka Kašparovská
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy

Cech

Cechy byly socioprofesionální organizace, které vznikaly od středověku. V českých zemích (stejně jako v ostatních zemích rakouské monarchie) byly cechy zrušeny v roce 1859.

Jejich primárním účelem bylo sdružovat řemeslníky, podporovat je na místním trhu, regulovat vztahy na trhu i mimo něj či jejich vztah ke spotřebiteli. Mimo jiné zajišťovaly výchovu řemeslníků. V jejich činnosti se odrážely také náboženské a rituální aktivity.

Základní struktura cechů se odvíjela od modelu učeň → tovaryš → mistr.

Vymezení tématu

Téma se věnuje oblasti dolního Slovácka, kde cechy byly zachyceny v následujících místech Uherské Hradiště, Uherský Brod, Uherský Ostroh, Kunovice, Napajedla, Bojkovice, Kyjov, Bzenec, Veselí nad Moravou, Polešovice a Kuželov (viz mapa č.1).

Časově je práce zasazena od období středověku do roku 1860. První řemeslné organizace na Slovácku se objevují ve 2. polovině 14. století. Vývoj cechů však nebyl lineární. Vznik cechů na Slovácku přibližuje graf č. 1.

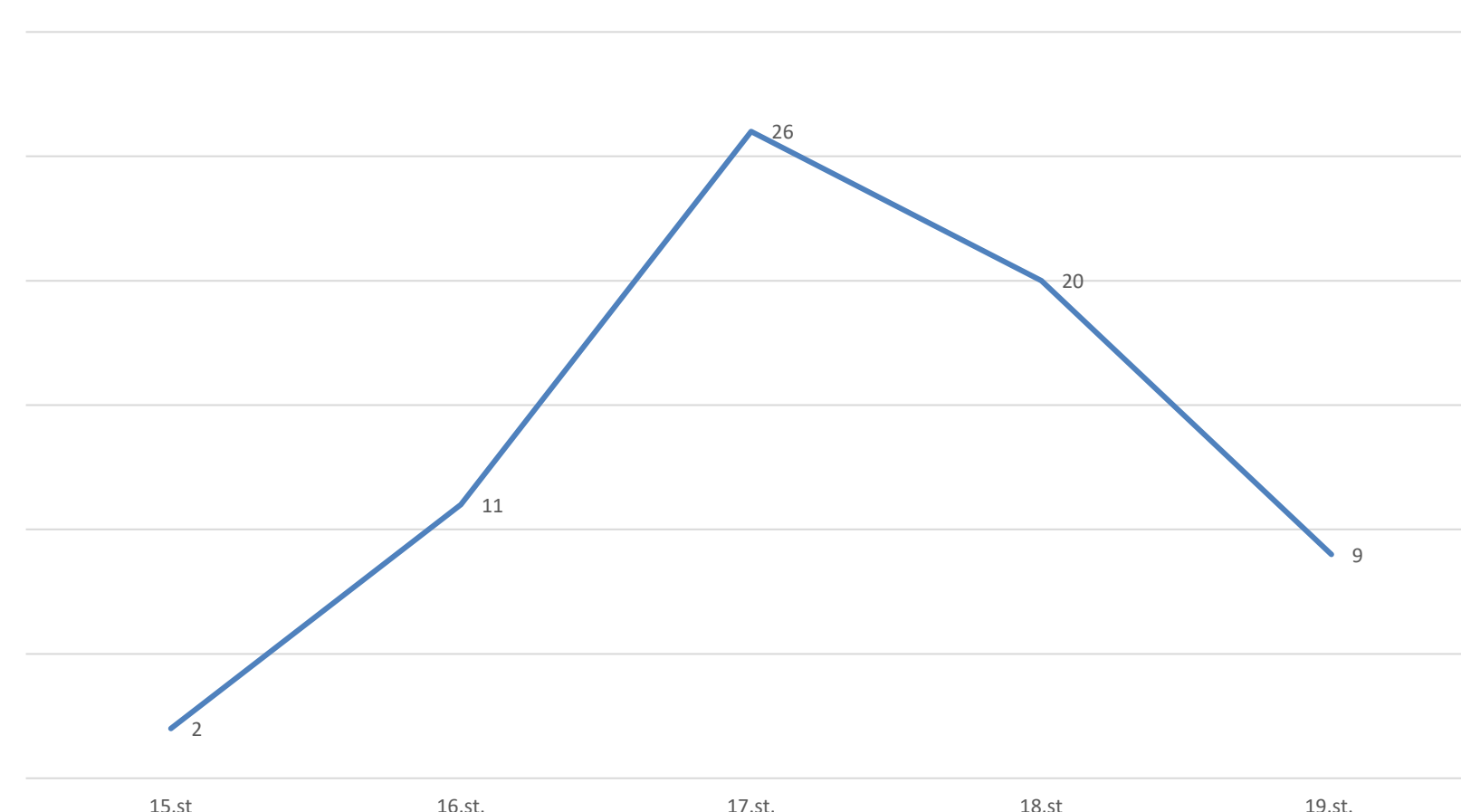
Zastoupení řemesel je vyjádřeno v tabulce č. 1. Celkem se jedná o 25 různých řemesel sdružených v 68 ceších, ve dvou případech se jednalo o cech vesnický.

Mapa č.1: Subregiony Slovácka

Metody

1. Sběr dat a informací z písemných pramenů¹
2. Analýza dochovaných pramenů
3. Komparativní analýza cechů na Slovácku

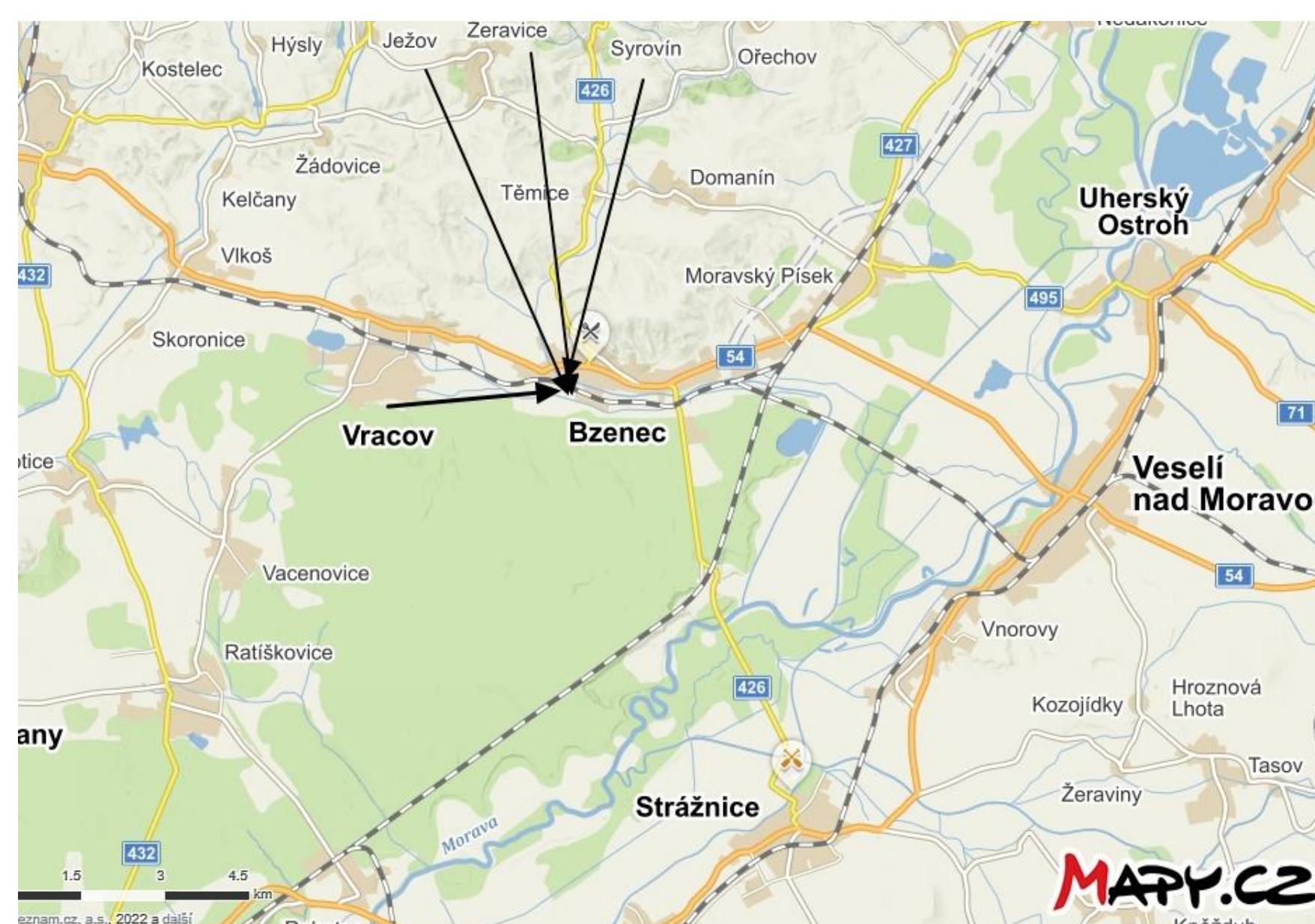
Graf č. 1: Doba vzniku jednotlivých cechů dle dochovaných pramenů

Řemesla	Počet	%
Dřevo a kovo zpracující	18	26,5
Kožedělná	11	16,2
Potravinářská	10	14,7
Stavební	4	5,9
Textilní	25	36,7

Tabulka č.1: Podíl řemesel na Slovácku.

	Uční	Tovaryši	Mistři
Domácí	93,2	91,1	85,7
Přespolní	6,8	8,9	14,3

Tabulka 2: Původ řemeslníků v Bzenci (1700 - 1860)

Mapa č. 2: Původ řemeslníků ve městě Bzenci

Původ řemeslníků

Na modelovém příkladu poddanského města Bzence je vyjádřen původ domácích a přespolních mistrů (tabulka č. 2). Na mapě č. 2 jsou zobrazeny lokality původu přijatých mistrů příslušejících do cechů v Bzenci. Převládá silné zastoupení domácích (bzeneckých) mistrů. Tuto situaci koreluje i situace v ostatní poddanských městech na území dolního Slovácka.

Závěr

Největší nárůst nově vznikajících cechů je zachycen během 17. století.

Nejvíce zastoupena byla řemesla textilní následovaná dřevo a kovo zpracujícími, což odpovídá zemědělskému způsobu života na Slovácku.

Z textilních řemesel bylo nejvýznamnější tkalcovství, které bylo zastoupeno ve všech sledovaných místech. Dalším silným řemeslem bylo kovářství a ševcovství.

Hrnčířství lze považovat za příklad lokálního řemesla sdruženého v cechu ve Strážnici, po zániku cechu se řemeslu dařilo ve Veselí nad Moravou.

Diskuze

Je třeba se zaměřit na to, jak se cechy lišily od moderního pojetí hospodářství a proměnou práce v oblasti Slovácka, které bylo svázáno se zemědělským způsobem obživy a domácí řemeslnou výrobou, kterému cechy nemohly konkurovat. Ve vesnicích, kde bylo často i 13 tkalcovských dílen zůstal v 2. polovině 19. století pouze jeden tkadlec.²

Další možností pro studium se jeví především ve zbylých částech Slovácka – Podluží a Hanáckého Slovácka.

Cechmistři halenářského cechu z Kuželova, sine dato.³

Kontakt

Mgr. Lenka Kašparovská
Filozofická fakulta Univerzity Karlovy
Náměstí Jana Palacha 2
116 36 Praha
Email: lenka.kasparovska@outlook.com

Reference

1. SOKA Uherské Hradiště, SOKA Hodonín, SOKA Zlín, fondy jednotlivých cechů.
2. NIEDERLE, Lubor: *Moravské Slovácko. II. díl.* Praha 1923, s. 423.
3. JANČÁŘ, Josef: *Lidová rukodělná výroba na Moravě. Strážnice 1988, s. 16.*